

**Terminologie používaná v rezortu MO,
praxe slovem i písmem**

*Nejsme zodpovědní pouze za to co děláme,
nýbrž i za to, co zanedbáváme.
Molière*

Odborná terminologie je jedním z výrazných znaků, jež blíže charakterizují každý obor lidské činnosti, vojenství nevyjímaje. V rezortu Ministerstva obrany byla v minulosti čistota vojenské terminologie součástí širšího fenoménu, možná poněkud nadneseně vnímaného jako stavovská hrdost či stavovská čest, laskavý čtenář nechť si dosadí případně modernější výraz – jistě takový najde snadno, neboť se vůbec nejedná o anachronismus. Všeobecně byl docenován její význam a oprávněně byla i jedním z důležitých kritérií hodnocení nejen dokumentů samotných, ale i osobních schopností vojáků, konkrétně schopnosti srozumitelně se vyjadřovat mluvenou i psanou formou.

Přirozeným a velmi přísným strážcem čistoty vojenské terminologie byl především generální štáb. Dnes již bohužel není používán všeobecné a speciální vojenské terminologii příkládán zdaleka takový význam jako tomu bylo v minulosti, což se ukazuje stále více jako chyba.

Vedle již popsaného fenoménu, který jistě nemusí být důležitý obecně a pro každého, existují pro používání velmi přesné odborné terminologie, resp. pro zpřísnění pravidel jejího používání, i důvody objektivní. Přesná odborná terminologie je bezpochyby nezbytným předpokladem pro rychlou, přesnou a především jednoznačnou komunikaci nejen uvnitř každého oboru, ale i mimo něj [1]. Skutečnost, že tento předpoklad je v současnosti v rezortu MO naplňován nedostatečně, je velmi pravděpodobně jednou z hlavních příčin mnohých nedorozumění uvnitř rezortu i některých zbytečných obtíží v komunikaci s mimorezortní veřejností.

Terminologické nepřesnosti a pochybení včetně zjevného subjektivismu (jsem dokonce v pokušení napsat terminologickou lehkomyšlnost), lze v běžné praxi již při zevrubném pohledu snadno rozpoznat jak v oficiálních dokumentech produkováných jednotlivými pracovišti všech úrovní řízení rezortu MO, tak i v mluvených projevech pracovníků různé řídicí úrovně. Nesprávná či nepřesná terminologie se následně přenáší mimo rezort. Snaha o zdůraznění významu terminologické čistoty s poukazy na některá vybraná konkrétní pochybení tohoto druhu byla již v minulosti motivem kritických vyjádření v odborném tisku včetně *Vojenských rozhledů* [2], bohužel bez výraznějšího praktického efektu.

Protože se jedná o jev přetrvávající, pozastavme se u některých nejčastěji se vyskytujících terminologických chyb s nadějí, že tentokrát snad bude jejich publikování pro odborné pracovníky účinnější pobídkou k zamyšlení, a že přispěje k přesnějšímu a obecně srozumitelnějšímu formulování myšlenek a záměrů, věcně jinak bezpochyby velmi hodnotných. Stane-li se tak, povede to jistě i k lepšímu – přesnějšímu a jednoznačnějšímu – chápání vyjadřovaných záměrů MO vnitřní i mimorezortní odbornou i laickou, veřejností.

Systémově je v rezortu MO problematika vytváření a užívání názvoslovných norem a realizace nutných změn či jejich případného zrušení ošetřena dostatečně v odborném prováděcím předpisu Vševojsk-15-1 Vydávání interních normativních aktů a služebních pomůcek v působnosti Ministerstva obrany [3] a v RMO č. 26/2004 Zabezpečení obranné standardizace v rezortu Ministerstva obrany [4]. Apel je proto adresován, v duchu motta v záhlaví článku, především organizačním útvarům MO, k jejichž povinností bezpochyby patří nejen zajistit stanovení úplného a správného odborného názvosloví, ale i bdít nad jeho praktickým dodržováním.

Následující text se soustřeďuje na tři charakteristické skupiny pochybení a v nich pouze na nejviditelnější příklady. S ohledem na možný rozsah článku je nutné mnoho dalších chyb, jejichž praktické důsledky jsou většinou méně významné, ponechat protentokrát bez povšimnutí. Text se vědomě, všude tam kde to pro přesné vyjádření smyslu úvahy o terminologii není nutné, vyhýbá polemice o podstatě věcných řešení k jejichž vyjádření je problematických pojmů používáno. Je tomu tak především proto, že smyslem článku nejsou prvotně úvahy o věcných řešeních, a také proto, že případnými exkurzy do věcné podstaty dotčených problémů by nepřiměřeně narostl rozsah textu.

Používání slov v nesprávném významu

V mnoha textech, vzniklých v rezortu MO, je používáno různých obměn pojmu **zdroje** – **lidské zdroje**, **finanční zdroje**, **materiální zdroje**, zpravidla však ve významu nepřesném a nezřídka i nesprávném. Nejčastěji bývá užíváno sousloví *lidské zdroje*, a to pro označení personálu a *finanční zdroje* pro označení finančních prostředků. Výrazně méně často je používáno pojmenování *materiální zdroje* ve smyslu majetku v užívání rezortu MO (materiálu, techniky, výzbroje, apod.) či využívaných služeb. Autoři často předpokládají rezortní opatření k vytváření či řízení zdrojů, dokonce někdy předpokládají vliv rezortu MO na vytváření a řízení civilních zdrojů [5], což už zjevně smysl nedává vůbec.

Obecně platí, že jakékoli zdroje [6] jsou dány a lze z nich pouze čerpat. Jak je zřejmé, z hlediska vztahu uživatele pojmů vytvořených s využitím tohoto slova k označovanému předmětu, jsou tyto pojmy vždy relativní. Uvedme pro ilustraci základní kategorie obranných zdrojů ČR – lidské, finanční a materiální. Z těchto státních zdrojů rezort MO (ale i další zainteresované subjekty) pouze čerpá a dále již pracuje s personálem, obyvatelstvem, s finančními nebo rozpočtovými prostředky či s různými formami majetku.

V současné době velmi frekventovaný pojem *lidské zdroje* vznikl překladem anglického výrazu **human resources**. Podle kontextu, v němž je ho použito, označuje širší nebo užší vymezení podmínek, jež vedou k maximálnímu vybudování a využití kapacity člověka (jeho potenciálu), směřující například k vyšší kvalitě života jednotlivce nebo ke zvýšení jeho pracovního výkonu. V nejširším slova smyslu jde o souhrn podmínek např. vzdělávacích, sociálních, kulturních, ale i jiných. Regulérně je tohoto pojmu používáno též ve strategických demografických či sociologických rozvahách, studiích a prognózách.

Pojmu *rozvoj lidských zdrojů* se i v ČR obecně užívá zpravidla v souladu se současnou převládající mezinárodní praxí, která jím rozumí celoživotní formální i neformální vzdělávání a učení, orientované zejména na lepší pracovní uplatnění. Pod tento pojem se zpravidla zahrnuje široká škála stimulů, příležitostí a aktivit ve vzdělávací soustavě, v hospodářské sféře, ve veřejné správě a v dalších společenských sektorech. Na takovéto úrovni a tímto způsobem jsou pojímány i různé strategie rozvoje lidských zdrojů.

Důležité vždy je, důsledně vnímat relativní povahu pojmu lidské zdroje. Z pohledu uživatele je přípustný například ve všech případech, kdy se jedná o množinu osob – potenciálního personálu. V naší oblasti zájmu se jedná o zákonem vymezenou část občanů ČR, z nichž lze náboem získat personál obou kategorií, vojáků v činné službě a občanských zaměstnanců – tato část společnosti skutečně je pro rezort MO zdrojem.

V praxi bývá pojem lidské zdroje bohužel často chápán nesprávně, když je používán jako obecnější výraz pro označení osob, občanů, obyvatelstva, zaměstnanců apod. (opět podle použitého kontextu). V prostředí rezortu MO je nejčastější chybou používání tohoto pojmu ve smyslu jeho personálu. V naprosté většině předmětných aktivit se totiž zabýváme již konkrétními osobami, které vstoupily do služebního či pracovního vztahu s rezortem MO, tedy bezpochyby jeho personálem, nikoli zdroji pro jeho doplnění.

V rezortu MO se také často hovoří a píše o rozličných aktivitách v oblasti *řízení rozvoje lidských zdrojů*. Nejčastěji se má jednat o zpracovávání různých koncepcí řízení lidských zdrojů, nebo o plánování v oblasti lidských zdrojů či dokonce o vytváření systémových nástrojů řízení lidských zdrojů. Takové aktivity jsou ale zjevně zcela mimo působnost MO, neboť v kompetenci a v možnostech rezortu MO je ovlivnění jen poměrně malé části takto definovaného strategického pole. Nemá-li se tedy jednat o prázdné floskule, lze rozvojové aktivity rezortu MO i řídicí úkony v této oblasti vztahovat opět pouze a jen k pojmu personál.

Je na místě připomenout, že existují místa, např. některá vlivná odborová pracoviště, která nesprávně používání výrazu lidské zdroje vnímají pejorativně. Irituje je dokonce natolik, že se vůči němu ohrazují již i ve sdělovacích prostředcích. Jistě lze velmi dobře porozumět jejich oprávněným výhradám, jež odůvodňují nejčastěji nepřipustností snižování lidské osobnosti a jejího potenciálu na úroveň společenského potenciálu materiálního či finančního, k němuž označováním konkrétních lidských bytostí pojmem zdroj dochází.

O poznání méně často, než je tomu v případě tzv. lidských zdrojů, se objevují v dokumentech vzniklých v rezortu MO a v mluvených projevech sousloví *finanční zdroje* a zcela bezobsažný pojem *zdrojový rámec*, používaný téměř bezvýhradně ve smyslu rámce finančního. Často se předpokládá vynakládání finančních zdrojů, nebo dokonce pouze blíže nespecifikovaných zdrojů, přičemž z kontextu je zřejmé, že se má jednat o finanční prostředky. Jak je ale zřejmé z obecného významu slova zdroj, zdroje ani finanční zdroje vynakládat nelze, z nich lze pouze čerpat. Je proto žádoucí používat v tomto kontextu pojmu peníze, nebo sousloví finanční prostředky, které naopak vynakládat jistě lze.

Tato zbytečná pochybení jsou pochopitelná o to méně, že financování rezortu MO včetně identifikace zdrojů financování je velmi dobře popsáno interním předpisem – RM0 č. 42/2002 Organizace finančního zabezpečení a hospodaření s finančními prostředky v působnosti Ministerstva obrany [7].

Celou řadu nedorozumění vnesl do rezortu MO, v mnoha dokumentech stále ještě hojně používaný, pojem **integrováné Ministerstvo obrany**, resp. proces integrace Ministerstva obrany, aniž by kdy bylo uživateli tohoto pojmu vysvětleno, v čem by měla podstata tolik zdůrazňované integrace ministerstva vlastně spočívat. Ve významu slova integrovaný [8] bylo totiž MO jednotným či sjednoceným (integrováním) již dlouho před tím, než se vůbec o procesu jeho tzv. integrace začalo účelově hovořit a psát – bylo tomu tak prakticky od samého počátku jeho existence.

Nejčastěji se totiž má za to, že integrace MO spočívá v začlenění Generálního štábu AČR do MO, a že k ní došlo v rámci organizačních změn, uskutečněných v MO v období od podzimu

roku 2003 do jara 2004. U nedostatečně informované veřejnosti se tak vyvolává nesprávná představa, jako by GŠ AČR před tímto krokem měl nějakou formu subjektivity a do MO byl takzvaně integrován až v tomto období.

Skutečností ale je, že generální štáb – původně **hlavní štáb** – je, tak či onak, součástí MO prakticky již od roku 1918. Zárodkem hlavního štábu byl vojenský III. odbor ministerstva národní obrany (MNO), vytvořený již v listopadu 1918. Rozhodujícím momentem pro skutečný vznik hlavního štábu byl příchod francouzské vojenské mise, jejíž vedoucí, generál Maurice Pellé, byl jmenován náčelníkem dosud reálně neexistujícího hlavního štábu. Francouzská vojenská mise také vytvořila základ budoucího hlavního štábu. Ten byl fakticky vytvořen v květnu 1919 v MNO sloučením III. odboru MNO a vrchního velitelství vojsk na Slovensku. Náčelník hlavního štábu byl podřízen ministroví národní obrany a až teprve v případě vyhlášení branné pohotovosti státu se stával hlavním velitelem armády.

Generálním štábem se hlavní štáb stal v rámci reorganizace MNO v roce 1950 a tento stav prakticky trvá, s různými drobnými obměnami, dodnes.

Současné právní postavení GŠ AČR je vymezeno zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, v platném znění [9]. V souvislosti se zmíněnými organizačními změnami na přelomu let 2003 a 2004 nedošlo v jeho skutečném postavení k žádným podstatným změnám, neopovazujeme-li ovšem za podstatnou formální úpravu označování sekci z nichž sestává GŠ AČR, když bylo označení „sekce GŠ“ nahrazeno označením „sekce MO“.

V tomto kontextu se občas objevuje názor, že integraci MO byla odstraněna nebo přinejmenším porušena nadřízenost tzv. civilně správní části MO Generálního štábu AČR, resp. sekci civilně správní části MO sekcím GŠ AČR. Takový vztah nadřízenosti a podřízenosti ale ve skutečnosti nikdy neplatil.

Není pochyb o tom, že politicko-strategické místo řízení MO, představované jeho politickým vedením v čele s ministryní (ministrem) obrany, je vůči vojensko-strategickému místu řízení, reprezentovanému náčelníkem GŠ AČR, v nadřízené pozici. Neznamená to ale, že ve stejném vzájemném vztahu jsou i sekce MO, které pro tato dvě místa (úrovně) strategického řízení a rozhodování – relativně autonomní segmenty MO – pracují. Jednotlivé sekce MO včetně GŠ AČR jako jeho součásti si jsou naprosto rovny a nikdy tomu nebylo jinak. Občasné půtky, vznikající v důsledku mylného výkladu pozice GŠ AČR v MO, jsou účelové, zbytečné a především kontraproduktivní.

V praxi bývá často, a to bohužel i v prostředí kde se vytváří personální politika rezortu MO a metodiky její implementace, oficiálně používáno pojmů **rekrutace a rekrut**.

Není pochyb o tom, že proces získání občana pro službu v ozbrojených silách i proces jeho přijetí do služebního poměru mají jednoznačné právní souvislosti. Základní právní předpisy jež upravují brannou povinnost a její zajišťování a podle nichž se řídí personalistika rezortu MO – zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), v platném znění, zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, v platném znění a zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění, s pojmy rekrutace ani rekrut nepracují [10]. Skutečností rovněž je, že žádný proces, ani jednotlivý úkon, s názvem *rekrutace*, [11] nezná ani personalistika rezortu MO. Stejně tak neexistuje právní postavení občana ČR v němž by byl *rekrutem* [12].

V nedávné minulosti bylo současně používáno pojmů rekrutace a nábor. Odůvodňováno to bylo potřebou odlišit od sebe procesy získávání nových vojáků z povolání z řad vojáků základní služby (označován jako rekrutace) a z občanské veřejnosti (označován jako nábor). I tento slabý důvod již ale v podmínkách plně profesionální armády zjevně pominul a pro

používání pojmu rekrutace žádné důvody neexistují. V praxi rezortu MO je žádoucí důsledně používat pojmu **nábor**, který je jazykově správný, praktické potřebě plně vyhovuje a navíc i koresponduje s platnou právní úpravou.

Podle § 1 odst. 4 platného branného zákona (zákon č. 585/2004 Sb.) se občan dnem, kterým nabude právní moci rozhodnutí o jeho schopnosti vykonávat vojenskou činnou službu (vydaným na základě odvodního řízení), stává vojákem – neexistují proto žádné důvody pro používání pojmu rekrut. Protože podle § 39 téhož zákona se odvedenci, kterým vznikla branná povinnost podle předchozího právního předpisu, dnem nabytí účinnosti tohoto zákona považují za vojáky v povinné záloze, neexistuje ani potřeba používat pojmu odvedenec [13].

Nestandardní označování vojenských útvarů

Jedním z dílčích záměrů reformy ozbrojených sil ČR bylo dosáhnout změny v označování vojenských útvarů AČR a přiblížit je co možná nejbližší standardu označování vojenských útvarů ve spojeneckých armádách s osvědčenou a praxí prověřenou organizační strukturou [14]. Tento zdánlivě logický a srozumitelný záměr se ale dosud daří uvádět do praxe obtížně a bohužel i pomalu.

U vzdušných sil bylo cílem změnit označování leteckých útvarů. Označení letecká základna [15] mělo být spojováno s prostorem dislokace – letištěm, na němž žije, cvičí, a z něhož i zpravidla působí bojový letecký útvar s názvem letecké křídlo. Velitelem na letecké základně měl být přirozeně velitel leteckého křídla [16].

Označování leteckých útvarů – vysoce mobilních (deployable) prvků ozbrojených sil – základnami se v praxi zjevně neosvědčilo. Potvrdily se argumenty, jež byly proti tomuto označování leteckých útvarů již v minulosti marně uplatněny. Na podporu této argumentace budiž připomenuty například i opakující se potíže s přesným, jednoznačným a především obecně srozumitelným vyjádřením rozhodnutí o některých nutných organizačních změnách u vzdušných sil – opatření k redislokaci *letecké základny* (leteckého útvaru) z jednoho letiště (základny) na druhé, či rušení *letecké základny* (leteckého útvaru), nikoli letiště ap.

Důsledkem organizace letectva do leteckých základen je i nepřímé zavedení dalšího stupně velení u vzdušných sil, neboť v organizační struktuře leteckých základen jsou, tak jak tak, vytvořena *letecká křídla* s vlastními štáby. Tato organizace s sebou současně přinesla i vznik nestandardních vazeb podřízenosti a nadřízenosti v leteckém útvaru včetně velmi nelogické hierarchie ve struktuře velení (např. podstatný rozdíl v postavení velitelů bojových letek a velitelů letek zabezpečovacích a provozních vůči veliteli základny).

V současné praxi nejsou k operačnímu nasazení vojsk v zahraničí vytvářena standardizovanými operačními postupy úkolová uskupení, odpovídající svými schopnostmi konkrétnímu účelu (v takovém případě by jistě nic nebránilo tomu vyjadřovat se o nich v obecnějším smyslu jako o českých kontingentech), ale vytvářejí se nové vojenské útvary s názvem **kontingent**, a to nad rámec mírové organizační struktury [17].

K tomuto novému útvaru – XX. kontingentu – jsou jednotlivě odveleni vojáci od ostatních mírových vojenských útvarů a zařízení (případně od vojenských záchranných útvarů) a do jeho tzv. účelově vytvořené tabulky počtů je naúčtován materiál „nad tabulky mírových a válečných počtů AČR“. V tabulce počtů XX. kontingentu jsou soustředěni vojáci, kteří mnohdy v prostoru operačního nasazení (ve vlastní misi) působí v rámci spojenecké operační sestavy odděleně, v operační podřízenosti jiných velitelů, než velitele XX. kontingentu.

Tato praxe, která zřejmě není úplně v souladu ani s Doktrínou AČR [18] ani s Vojskovou strategií ČR [19], má dva pozoruhodné důsledky – na jedné straně takto v zahraničním operačním nasazení působí české necertifikované útvary, na straně druhé máme současně „doma“ kompletní armádu, tedy i vojenské útvary od nichž byli vojáci do kontingentu odveleni, často značně nedoplněné, jež své původní poslání (výcvik, případně použití) plnohodnotně plnit nemohou.

Při tvorbě organizačních makrostruktur je v rezortu MO pro označování jedinečných organizačních prvků (často ale nejen prvků jedinečných) hojně používáno označení **středisko** či **centrum** [20].

Tato označení neodpovídají standardně používaným označením vojenských útvarů a zařízení, a navíc jsou často používána v rozporu s českým významem tohoto slova. Vedle organizačních prvků, u nichž je toto označení použito v celku účelně, nesou označení *centrum* či *středisko* prvky, z nichž naprostá většina nic centrálně nesoustřeďuje, nic centrálně neřídí, a už vůbec není čehokoli centrálou. Bohužel se tak děje často i v organizační struktuře armády, kde je tohoto označení využíváno dokonce i v mikrostrukturách vojenských útvarů a zařízení. Odstraňovat tyto anomálie je velmi obtížné a daří se to velmi pomalu, zatímco je současně připravován vznik nových center.

Z konkrétních případů poukážme jen na ty nejvýraznější příklady, z nichž u některých je náprava již připravena:

- ❑ organizační členění radiotechnického vojska, kde je použito velmi nelogického členění 26. brigády velení, řízení a průzkumu na střediska (současná brigáda nesla v nedávné době dokonce označení sektor),
- ❑ pasivní sledovací systémy a prostředky elektronického boje, které byly organizačně uspořádány do 53. centra pasivních sledovacích systémů a elektronického boje, dále vnitřně členěného na střediska [21] (zde cílové organizační uspořádání spěje logicky k organizaci brigády členěné na prapory),
- ❑ v Ředitelství logistické a zdravotnické podpory, které se vnitřně člení na správy (ty dále na odbory) a samostatné odbory, existuje nesystémově na úrovni ostatních správ centrum vojenské dopravy, členěné na odbory.

Nerespektování standardizovaného obsahu odborných pojmů

Velmi častým pochybením je nesprávné používání pojmu **stupeň velení**. Při posouzení tohoto problému je nutné pracovat se dvěma skupinami těsně souvisejících pojmů. S úrovní řízení operací [22]:

politicko-strategickou; vojensko-strategickou; operační a taktickou, a dále pak se stupni velení (řízení): strategickým – GŠ AČR (HMŘO, HMV, skupina armád, front); operačním – svaz, armáda (armádní sbor, operační svaz); operačně-taktickým – svazek, divize (vybrané speciální brigády); taktickým – útvar, brigáda (pluk).

Protože pochybení mají mnoho podob, demonstrováme si hlavní z nich na nejviditelnějších příkladech:

- ❑ Často se v dokumentech hovoří o *stupních* (operačních, operačně-taktických, taktických) v množném čísle, přičemž každý stupeň velení existuje pouze jeden. Autoři mají v tomto případě nečastěji na mysli označení velitelství na daném (horizontálním) stupni velení.

- ❑ V dokumentech se často mylně hovoří o *operačním stupni velení* v současné organizační struktuře AČR. Tento stupeň velení byl ale v AČR – po zralé úvaze a po rozsáhlé odborné oponentuře – již před řadou let zrušen jako nadbytečný, a to především s ohledem na možné způsoby použití AČR při kolektivním zajišťování obrany v rámci NATO. V případě, že by se otevřela diskuze o potřebě znovuvytvoření operačního stupně velení v AČR, nemůžeme se vyhnout komplikovaným debatám o rozsahu kompetencí, které by bylo nutno z GŠ AČR vyjmout a vrátit zpět na tento stupeň velení, a také diskuzi o poslání a působnostech Společného operačního centra MO.
- ❑ Velmi frekventovaným je pojem *operační velitelství* (v dokumentech, verbálních projevech, ale např. i na portálu štábního informačního systému).

Použití tohoto pojmu k vyjádření příslušnosti určitého velitelství k operačnímu stupni velení nedává, vzhledem ke zrušení tohoto stupně velení, dobrý smysl. Jako operační velitelství bývají v tomto smyslu často chybně označována současná dvě rozhodující velitelství – *Velitelství společných sil* a *Velitelství sil podpory a výcviku*. Někdy se také tvrdí, že tato velitelství vznikla reorganizací operačního stupně velení. Skutečností je, že operační stupeň velení neexistuje v AČR už od roku 2003, a že tato velitelství nejsou výsledkem redukce počtu velitelství na operačním stupni velení, nýbrž již na stupni operačně-taktickém.

K případnému používání tohoto pojmu v souvislosti s operačním nasazením AČR je nutné znovu zopakovat, že samostatné operační nasazení AČR se nepředpokládá, a že jediným stálým prvkem operačního velení je v současnosti **Společné operační centrum MO** – v jeho čele dokonce po určitou dobu stál zástupce náčelníka GŠ AČR–operační velitel. Toto centrum současně plní, vedle jiných funkcí, vůči silám a prostředkům AČR, nasazeným ve spojeneckých či koaličních operacích, úlohu národního prvku velení.

Velmi často je chybně používáno různých obměn pojmu **počáteční operační schopnosti ozbrojených sil ČR** (POS OS ČR). Buď je tomuto pojmu dáván nesprávný obsah, nebo je zasazován do nesprávných souvislostí. Děje se tak, přestože obsah pojmu POS OS ČR je ve všech schválených koncepčních reformních dokumentech věcně shodný, a dokonce i přesto, že diskuze na toto téma naprosto přesně a jednoznačně uzavřel náčelník GŠ AČR ve svém vystoupení na závěr velitelského shromáždění již na podzim v roce 2004.

V podstatě pomocný pojem POS OS ČR zavedl reformní tým proto, aby bylo možné transparentním způsobem vytyčit dílčí cíl, jehož bude rezort MO schopen dosáhnout v konkrétním okamžiku realizace reformních opatření. Jednalo se o popis kýženého stavu ozbrojených sil ČR, jehož bude dosaženo uskutečněním prvního cyklu střednědobého plánování.

Protože se předpokládal pětiletý střednědobý plán, ukončení 1. cyklu střednědobého plánování – dosažení POS OS ČR – se plánovalo k 31. prosinci 2006. Obsahově se jednalo o stav, kdy taxativně vyjmenované útvary a zařízení OS ČR budou k tomuto termínu vybudovány podle nových kvalitativních kritérií, formulovaných v souladu se standardy NATO, a v nové podobě dosáhnou připravenosti podle příslušných standardů NATO.

Dosažením tohoto cíle, které armáda slavnostně ohlásila na sklonku roku 2006, tento pojem ztratil zcela praktický význam. Jeho upravené znění s pozměněným obsahem (vztaheným kupříkladu k jednotlivým útvarům nebo větším pravidelným organizačním celkům, do nichž lze vojenské útvary podle zákona [23] slučovat) je k dispozici k jinému využití, nejúčelněji patrně v systému obranného plánování, resp. v subsystému výstavby sil.

Poněkud jiného druhu, než byly dosavadní úvahy, je úvaha o používání pojmu **úkolová uskupení**. S terminologicky bezchybným označením úkolové uskupení (task force) [24] – lhostejno jde-li o divizní, brigádní, praporní úkolové uskupení (dÚU, bÚU, prÚU) či úkolové uskupení jiné – je totiž nesprávně nakládáno v praxi. V tomto případě se nelze vyhnout krátkému exkurzu do věcné podstaty problému.

Je zřejmé že jakékoliv úkolové uskupení je nástrojem operačním. Úkolová uskupení se vytvářejí v etapě plánování a přípravy operace k dosažení konkrétních cílů, tedy ke splnění zcela konkrétních operačních úkolů. Vytváření úkolových uskupení v mírové organizační struktuře, mimo operační použití vojsk, nedává žádný smysl a význam může mít pouze výcvikový. Téměř s jistotou lze totiž předpokládat, že požadavky na schopnosti úkolového uskupení, které bude v budoucnu třeba sestavit z vojenských útvarů či jejich částí (včetně jednotlivců) pro konkrétní operační nasazení, budou odlišné od schopností, kterými disponuje úkolové uskupení cvičně vytvářené v míru.

Smysl nedává ani systémové vytváření úkolových uskupení nástroji výstavby sil ve formě nových vojenských útvarů s vlastní tabulkou počtů, nad rámec odůvodněné mírové organizační struktury armády. [25] Tento způsob, který před dosažením POS OS ČR, coby nutná improvizace, jistě dával smysl, již ale v současné době žádný smysl nedává. Jeho dalším využíváním by naopak mohl být snadno zpochybněn samotný smysl mírové organizace armády (minimálně její účelnost) a současně bychom se vědomě, a v rozporu s našimi zájmy, vzdávali možnosti získávat neocenitelné zkušenosti ze spojeneckého operačního nasazení pravidelnými jednotkami a útvary (rotami, prapory či brigádami, na jejichž základě mají být úkolová uskupení sestavována), a především jejich štáby, postupně vyšší a vyšší úrovně.

S přijatelnou mírou zjednodušení lze říci, že vytváření útvarů (mírových či válečných) je funkcí systému obranného plánování (plánování sil, výstavby sil), zatímco sestavování úkolových uskupení je funkcí systému operačního plánování.

Jak by tedy vlastně systém pro operační nasazení sil a prostředků AČR (úkolového uskupení) v zahraničních misích měl fungovat [26]:

- ❑ K plnění všech uložených úkolů včetně operačního nasazení má AČR jeden soubor sil. V principu se jedná o AČR v mírové organizační struktuře, skládající se z vojenských útvarů a zařízení, certifikovaných podle náročných standardů NATO, a z vojenských záchranných útvarů. V případě operačního nasazení určených sil a prostředků AČR v zahraniční misi má být úkolové uskupení sestaveno z určených součástí AČR (vojenských útvarů a zařízení, jejich částí či jednotlivců) a není důvod pro ně vytvářet útvary nové.
- ❑ Po politickém rozhodnutí příslušných orgánů, jež je – v návaznosti na projednání na spojenecké (alianční či jiné koaliční) úrovni – připraveno v součinnosti ministerstev zahraničních věcí a obrany (úkon politicko-strategické úrovně řízení) a v jehož přípravě GŠ AČR vystupuje v poradní roli a coby respektovaný konzultant (úkon vojensko-strategické úrovně řízení), se dále již jedná výhradně o problém operačního nasazení vojsk, řešený v gesci náčelníka GŠ AČR.
- ❑ Do operace by mělo být na základě rozhodnutí, učiněného na operační úrovni velení, vždy nasazováno konkrétní úkolové uskupení. Již z podstaty tohoto operačního nástroje se jedná o uskupení vojsk, jež disponuje schopnostmi, potřebnými právě pro splnění konkrétního úkolu.
- ❑ Úkolové uskupení (kontingent) plní úkol v podřízenosti operačního velitele (NATO resp. koalice), přičemž národním prvkem velení je Společné operační centrum MO.

- ❑ Pro realizaci shora uvedeného politického rozhodnutí, tedy k operačnímu nasazení vojsk od počátku do konce, musí mít v ruce všechny potřebné nástroje náčelník GŠ AČR. Nemůže být odkázán ani v jednom z potřebných úkonů na někoho jiného, tedy ani na systém organizačních, mobilizačních a dislokačních změn, který je nástrojem ministryně (ministra) obrany.

Častou chybou v praxi bývá používání pojmu **obranné plánování** ve smyslu **plánování obrany** či jejich zaměňování. Přitom zcela zásadní rozdíl v obsahu obou pojmů je zřejmý již z jejich právního vymezení [27] – *obranné plánování* je subsystémem *plánování obrany*.

Pojem obranné plánování vyjadřuje funkce a vazby systému určeného pro výstavbu sil a má charakter převážně rezortní, s velmi silnými vazbami na alianční plánování sil. Rozhodující roli v něm sehrává GŠ AČR.

Pojem plánování obrany má povahu nadrezortní, zahrnuje vedle obranného plánování i operační plánování, plánování příprav k záchranným pracím a k plnění humanitárních úkolů, mobilizační plánování a plánování připravenosti celého obranného systému státu. Kromě procesů vázaných na Alianci obsahuje i procesy, jež jsou výhradně v národní odpovědnosti. Za plánování obrany a koordinaci celého procesu odpovídá MO [28]. V současném organizačním uspořádání má v tomto procesu v MO rozhodující postavení sekce obranné politiky a strategie MO.

Velmi častou chybou je nesprávné používání pojmů **platnost** a **účinnost právních norem** (předpisů). Oba pojmy bývají zaměňovány, nejčastěji však autoři či uživatelé vycházejí z mylného přesvědčení, že se jedná o synonyma. Problém je jistě citlivý, minimálně v případech, kdy je těchto pojmů použito jako součástí jakékoliv argumentace na jejímž základě má být rozhodováno.

Ve skutečnosti jsou v této souvislosti důležité pojmy tři, vyjadřující podstatné mezníky závěrečné etapy vzniku právního předpisu:

- ❑ *Přijetím* právního předpisu se rozumí souhlasné usnesení obou komor Parlamentu ČR, popřípadě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, o návrhu právního předpisu. Přijatý návrh sice může prezident republiky Poslanecké sněmovně vrátit, ale Poslanecká sněmovna může kvalifikovanou většinou prezidentovo veto zvrátit a návrh je tak definitivně přijat [29]. V této fázi vzniku právního předpisu lze tedy hovořit o *přijatém*, nebo *schváleném* právním předpisu. Právní normy, jež jsou v něm obsaženy, ale nejsou dosud součástí českého právního řádu.
- ❑ Právní předpis je *platný*, pokud byl náležitým způsobem vyhlášen [30]. Tímto okamžikem vstupují v platnost všechny právní normy, které vyhlášený právní předpis obsahuje – právní normy se stávají součástí českého právního řádu, nemusejí ale dosud nutně zakládat vznik práv a povinností.
- ❑ Práva a povinnosti vznikají pro adresáty právní normy až její *účinností*. Je-li právní předpis účinný, začne plnit svoji regulativní funkci – začne zakládat práva a povinnosti. Účinnosti tedy může právní norma nabýt nejdříve okamžikem její platnosti, ale také později.

Jako příklad pro výklad těchto pojmů může velmi dobře posloužit sama Ústava ČR. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, byl přijat 16. prosince 1992, platnosti nabyl dne 28. prosince 1992 a účinnosti dnem 1. ledna 1993. Význam a smysl těchto pojmů je ještě zřejmější z příkladu zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon). Tento zákon byl přijat 26. dubna 2002 a platnosti nabyl dne 28. května

2002. Účinnost jeho jednotlivých ustanovení je ale upravena zvláštním způsobem v § 254 zákona, podle něhož je část obsažených norem účinná dnem platnosti zákona, tj. dnem 28. května 2002, a jiná část až dnem 1. ledna 2009 [31].

Velmi častou chybou zpracovatelů, pravda, jen s malými praktickými důsledky, je rozšiřování **řádných názvů ministerstev**, upravených zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, v platném znění (tzv. kompetenčním zákonem), nadbytečným doplňkem „České republiky“ či zkratkou „ČR“ [32]. Tato chyba se kupodivu objevuje téměř výlučně při označování ústředních orgánů státní správy, v jejichž čele je člen vlády (§ 1 kompetenčního zákona) a prakticky vůbec, nebo jen zcela výjimečně, při označování dalších ústředních orgánů státní správy (§ 2 odst. 1 kompetenčního zákona). Snad je tomu tak díky tomu, že zatímco použití označení např. Ministerstvo vnitra *České republiky* žádný údiv nevyvolá, nad označeními např. Český báňský úřad *České republiky*, či Český telekomunikační úřad *České republiky*, vytvořenými stejnou logikou, by se zpracovatelé i uživatelé dokumentu asi pozastavili, o označení Úřad vlády České republiky *České republiky* [33] nemluvě.

Již staročínský mudrc Konfucius věděl, že – parafrázuji – *chceme-li mít pořádek ve věcech, musíme si udržet pořádek v pojmech, pomocí nichž se o těchto věcech dorozumíváme*. Při posouzení stavu terminologie v rezortu MO proto patrně nelze sdílet názor těch, kdož příliš velkoryse přecházejí pochybení tohoto druhu s tím, že se jedná o banální záležitosti. Nelze zřejmě ani sdílet pobavení jiné skupiny osob, v nadsázce shovívavě přirovnávající podobné autorské počiny k poněkud komickému úsilí *sestromuže* z klasického románu Aloise Jiráska F. L. Věk, s jeho *knihovtipníky*, *bručkami* či *spěšnovedy*. Tato pochybení jistě bagatelizovat nelze, neboť obtíže a nedorozumění, kterých jsou příčinou, se v konečném důsledku v praxi negativně projevují ve výsledcích jinak vysoce kvalifikované práce a mají nezanedbatelné praktické dopady. Není pochyb o tom, že práce na MO by měla mít tu nejvyšší úroveň – nejvyšší, jaké jsou pracovníci MO vůbec schopni dosáhnout.

Není na autorovi těchto řádků formulovat návrhy opatření jež by mohla vést k odstranění naznačených problémů a ke kultivaci systémového prostředí, tak aby již neumožnilo jejich návrat a opakování. Budiž mu ale alespoň dovoleno vyjádřit stručně názor na některé příčiny tohoto neutěšeného stavu.

Z širšího pohledu zřejmě nemůžeme pominout vliv obecnějšího společenského jevu, který sociologové pozorují, studují a snaží se pochopit a popsat již od poloviny 20. století, a který někdy pracovníčně nazývají *pojmenovávacím boomem* [34]. Tento jev má mnoho příčin, z nichž některé lze vyzorovat i v našem odborném prostředí.

Z části, a to je zdá se přirozené, souvisejí např. s rozporem mezi objektivně stále větší otevřeností jednotlivých oborů a potřebou odborně profilovaných skupin vzájemně se vůči sobě vymezit, či s prudkým rozvojem vědy a výzkumu, který přirozeně vyvolává potřebu rozvoje terminologie.

Částečně, a to není příliš povzbuzující, má tento jev příčiny subjektivní, když je složité a často nepřilíš logicky tvořené terminologie účelově používáno k umělému vytváření iluze o složitosti a důležitosti ve skutečnosti zcela běžných záležitostech. Vyskytují se i případy, kdy tento fenomén slouží buď jako jakýsi způsob obrany odborně méně zdatných, a tudíž méně sebevědomých pracovníků, nebo naopak jako ofenzivní nástroj pracovníků sice odborně stejně málo zdatných, leč nadaných sebevědomím nepřiměřeně vysokým.

Vše nasvědčuje tomu, že v rámci působení tohoto společenského jevu je možné pouze ve zvýšené míře dbát, aby nově vznikající pojmy v našem odborném prostředí byly jazykově správné a pojmový aparát aby nedoplňovaly nadbytečně.

Chyby, jejichž rozsah je článkem jen naznačen (ve skutečnosti je mnohem větší), vypovídají především o úrovni obecné odborné připravenosti personálu v rezortu. To je jistě významný signál pro orgány v jejichž odpovědnosti je systém celoživotního vzdělávání personálu, který by měl absolventy vést nejen k dokonalé znalosti odborné terminologie, ale i k jejímu bezchybnému používání. Pochybení vzniklých v důsledku této příčiny bude jistě s postupujícím časem ubývat, a to především díky zvyšující se všeobecné vzdělanosti personálu a rostoucímu sebevědomí jednotlivých pracovníků. Zvyšování úrovně vzdělanosti se ale v praxi projeví dosti pomalu a tak dlouho čekat asi nelze.

Bylo by bláhové domnívat se či doufat, že v důsledku zveřejnění tohoto zamyšlení bude z praxe trvale odstraněno něco tak lidsky přirozeného, jako je jednorázová chyba. To jistě nebude a s chybami se budeme setkávat i nadále. Nepřirozená je ale nemístná shovívavost k chybám – další z příčin současného nedobrého stavu. Na místě je jistě apel na příslušná místa, aby terminologická pochybení netolerovali.

Přivede-li tento článek zpracovatele k zamyšlení a poté i k větší preciznosti práce, stane-li se podnětem pro zvýšení náročnosti v procesu posuzování vznikajících dokumentů, pak přispěje alespoň malým dílem ke kultivaci našeho odborného prostředí a jeho cíle budou naplněny vrchovatě. Vyvolá-li článek vedle debat na terminologické téma i debaty věcné, bude to jeho nezamyšleným, ale vítaným, vedlejším účinkem.

Poznámky k textu:

- [1] Např. vyslovení pojmu *tank* vyvolá bezpochyby rozdílné asociace u vojáků a jiné u pracovníků pivovaru či mlékárny, stejně tak při použití pojmu *umlčování* si musejí rozumět vojáci stejně jako politologové. Jistě není sporu o tom, že jedni i druzí či třetí si musejí ve svém oboru rozumět ihned a bez složitého dodatečného či ad hoc vysvětlování pojmů.
- [2] Ing. Karel KOŽÁK, Ph.D. Neschopnost používat český jazyk? *Vojenské rozhledy* 4/2004; pplk. Ing. Jaroslav STOJAN. 7. terminologická konference. *Vojenské rozhledy* 4/2006.
- [3] *Předpis Vševojsk-15-1* Vydávání INA a služebních pomůcek v působnosti Ministerstva obrany.
 8. Návoslovné normy MO
 76. Návoslovné normy MO zpracovávají navrhovatelé jako součást a východisko tvorby vojenských předpisů a jiných normativních aktů. K povinnostem součástí MO (GŠ AČR) patří dbát na stanovení odborného názvosloví svěřeného úseku odborné činnosti včetně normalizace odborných zkratk a značek, jakožto zekonomizovaných názvů. Metodika je uvedena v příloze 2 tohoto předpisu.
 77. Návoslovné normy MO stanovují jednotné názvosloví, a to jak všeobecné, tak i speciální, platné pro odborný ústní i písemný dorozumívací styk v rámci AČR. Musí se závazně dodržovat i v ostatních INA.
 79. Podkladem pro zpracování návrhu návoslovné normy je shromáždění dosavadní terminologie oboru po užších tematických okruzích, přesné vymezení pojmového obsahu jednotlivých názvů a ujasnění vzájemných souvislostí (vazeb). Přitom je nutno odstranit významové kolize, nepřesnosti, duplity apod. Návrh návoslovné normy se zpracovává jako souhrn uspořádaného názvosloví, v němž se náročně uplatňují i jazyková hlediska.
 81. Návoslovné normy MO jsou v zásadě dvojího typu:
 - a) normy obsahující názvy (popř. s cizojazyčnými ekvivalenty) spolu s definicemi jejich pojmového obsahu,
 - b) normy obsahující pouze názvy bez definic pojmů (připouštějí se jen výjimečně, je-li obsah pojmů nesporný a odborníkům odjinud známý).
 - O způsobu zpracování normy rozhoduje navrhovatel podle svých podmínek a potřeb po dohodě s OdVP VO, přičemž se za základní formu pokládá uvádění jednojazyčných názvů s definicemi jejich obsahu. Doplnění návrhu normy novými názvy navrhuje OdVP VO ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český.
 84. Dojde-li ke změnám v názvosloví stanoveném vydanou normou, organizuje navrhovatel její doplnění nebo přepracování. Změna platné návoslovné normy se řeší doplňkem podle stejných zásad jako u vojenských předpisů (hl. 5 tohoto předpisu). Nová (přepracovaná) návoslovná norma přebírá evidenční značku původní normy. Pozbyla-li návoslovná norma svého opodstatnění (např. jde-li o názvosloví již nepoužívaného materiálu), je nutno ji zrušit.

- [4] RMO č. 26/2004 Zabezpečení obranné standardizace v rezortu Ministerstva obrany.
8. Standardizace v oblasti terminologie
 34. K posuzování problematiky terminologie se zřizuje výbor pro terminologii. Jeho hlavním úkolem je posuzovat tvorbu terminologie v rezortu MO v závislosti na probíhajících změnách terminologie NATO.
 36. Výbor pro terminologii plní tyto hlavní úkoly:
 - a) posuzuje návrh terminologického programu MO;
 - b) projednává změny v terminologii NATO a jejich zavádění do české vojenské terminologie;
 - c) posuzuje oborové terminologické slovníky a překlady standardizačních dokumentů z hlediska dodržování terminologie NATO.
- [5] Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů, ŘeVD VeSPodV, Vyškov 2005, str. 39. *Civilní zdroje* - Zdroje lidského, výrobního, infrastrukturálního, přírodního a finančního potenciálu, které je stát schopen a ochoten vyčlenit na zajištění své bezpečnosti.
- [6] Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, Academia, 3. opravené vydání 2003, str. 562. *Zdroj*:
1. z čeho něco pochází, vychází nebo je odebíráno: slunce je z. světla a tepla; z. surovin, energie; z. informací; vodní z. - pramen; z. zvuku, proudu, napětí;
 2. hmotný podklad, prostředek (existence apod.): z. obživy; zásobování z místních z.;
 3. knižně co, kdo působí vznik něčeho: z. nákazy, inspirace; lid je z. státní moci - původcem.
- [7] RMO č. 42/02 Organizace finančního zabezpečení a hospodaření s finančními prostředky v působnosti Ministerstva obrany.
4. Zdroje finančních prostředků
 62. Hlavním zdrojem finančních prostředků, které jsou určeny k financování potřeb vojenských útvarů resortu MO, jsou rozpočtové prostředky přidělené ze státního rozpočtu, kapitoly MO. Kromě těchto prostředků mohou ve stanovených případech (v souladu s ustanoveními INA) útvary využívat mimorozpočtové zdroje, zdroje EU a NATO.
- [8] Slovník cizích slov, Encyklopedický dům, spol. s r.o., 2. doplněné vydání 1996, str. 154. *integrováný*: spojený, sjednocený, jednotný, propojený, celkový, kumulující více funkcí.
- [9] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, v platném znění.
- § 7 - Ministerstvo
- (3) Součástí ministerstva je Generální štáb Armády České republiky, který zabezpečuje velení armádě. V jeho čele je náčelník Generálního štábu Armády ČR (dále jen „náčelník generálního štábu“).
- [10] Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, v platném znění.
- náborový příspěvek - § 69, 70,
 - výběr uchazeče - § 4.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.
- výběr fyzických osob, zaměstnanců - §§ 30, 62.
- S pojmem rekrutace ani jeden právní předpis nepracuje.
- [11] Slovník cizích slov, Encyklopedický dům, spol. s r.o., 2. doplněné vydání 1996, str. 286, 289.
- recruitment (rekrutment)*: přijímání, nábor zaměstnanců, poskytování služby zabývající se zprostředkováním práce, headhunting;
- rekrutovat se*: pocházet, mít původ.
- [12] Slovník cizích slov, Encyklopedický dům, spol. s r.o., 2. doplněné vydání 1996, str. 289.
- rekrut*: odvedenec (na vojnu).
- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), v platném znění.
- pojem rekrut nezná, nepoužívá,
 - pojem odvedenec používá v § 39 - podle odst. 2) se odvedenci, kterým vznikla branná povinnost podle předchozích právních předpisů, dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, považují za vojáky v povinné záloze.
- [13] Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), v platném znění.
- § 1
- (4) Dnem právní moci rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydaným při odvodním řízení se občan stává vojákem. Voják je povinen vojenskou činnou službu včas nastoupit a osobně vykonávat. Voják, který plní některou z povinností podle odstavce 2 nebo 3, je vojákem v činné službě.
- § 39
- (2) Vojáci nebo odvedenci, kterým vznikla branná povinnost podle dosavadních právních předpisů, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona považují za vojáky v povinné záloze.
- [14] Hlavní typy organizačních struktur pozemních vojsk (jen s malými obměnami používané od druhé světové války do současnosti):
- německá: prapor - divize - sbor - armáda - skupina armád,
 - ruská (navazuje na sovětskou): prapor - pluk (brigáda - zpravidla u druhů vojsk) - divize - sbor - armáda - front,

- americká: prapor - pluk - divize - sbor - armáda - skupina armád,
- britská: používá se ve dvou základních liniích:
 - prapor - brigáda - (divize) - sbor - armáda,
 - prapor - pluk - divize - (sbor) - armáda.

[15] Srovnání:

- základna pozemních sil – na základně dislokována zpravidla mechanizovaná brigáda (v případě manévru manévruje brigáda a na základně může být dislokována zcela jiná brigáda),
- letecká základna – na letecké základně (letišti) zpravidla dislokováno letecké křídlo (v případě manévru neodletí letecká základna, ale letecké křídlo a na základnu může být dislokováno jiné křídlo).

[16] Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů, ŘeVD VeSPodV, Vyškov 2005, str. 310.

Základna – Prostor nebo místo, kde jsou zařízení poskytující logistické nebo jiné zabezpečení.

Prostor, odkud jsou zahajovány a zabezpečovány (podporovány) operace (činnosti).

[17] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve platném znění.

§ 2 – Vymezení některých pojmů

- (2) Vojenský útvar je samostatná bojová nebo výcviková součást ozbrojených sil s vlastním názvem, popřípadě s propůjčeným čestným nebo historickým názvem, číselným označením a místem stálé dislokace; v čele vojenského útvaru je velitel.
- (3) Vojenské zařízení je samostatná součást ozbrojených sil, která je určena k zajišťování potřeb ozbrojených sil s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace; v čele vojenského zařízení je náčelník, vedoucí nebo ředitel (dále jen „náčelník“).
- (4) Vojenský záchranný útvar je samostatná součást armády, která je určena k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a připravující se k plnění úkolů civilní ochrany pro dobu válečného stavu, s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace; v čele vojenského záchranného útvaru je velitel.

§ 10 – Mezinárodní spolupráce

- (2) Ozbrojené síly se podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účastí na operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích; do těchto operací a akcí se mohou vojáci z povolání vysílat i jako jednotlivci.

§ 13

Armáda je základem ozbrojených sil a organizačně se člení na vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary, které se mohou slučovat do větších organizačních celků.

[18] Doktrína Armády České republiky – schválena náčelníkem GŠ AČR v roce 2004.

12. Operační úroveň velení a řízení spočívá v přijímání rozhodnutí a v realizaci opatření k použití vojenských prostředků pro dosažení strategických cílů. V praxi se uskutečňuje stanovením operačních cílů a řízením operací. Na operační úrovni mohou být vyčleněné síly a prostředky AČR použity k uskutečnění operací v daném prostoru odpovědnosti. Přitom nezáleží, o jak velkou jednotku, útvar, svazek nebo uskupení se jedná. Podstatný je úkol nadřízeného uskupení, jehož součástí jsou (pro operaci) vyčleněné síly a prostředky AČR. Téměř výlučně budou tyto síly a prostředky součástí společných mnohonárodních uskupení za řízení velitelství sil NATO nebo velitelství mnohonárodních společných úkolových uskupení (CJTF - Combined Joint Task Forces). Operační úroveň zajišťuje propojení mezi vojensko-strategickými cíli a působením jednotek na taktické úrovni.

[19] Vojenská strategie ČR (2004).

37. Jednotky, útvary a zařízení společných sil budou organizovány a předurčeny tak, aby v závislosti na charakteru operace umožňovaly vytvářet potřebná úkolová uskupení. Efektivní využívání organizační struktury mechanizovaných brigád a jednotek útvarů bojové podpory a zabezpečení na operačně-taktickém stupni bude umožňovat jejich nasazení v operacích na základě definovaných politicko-vojenských ambicí a postupné navyšování kapacit pro rotace jednotek v zahraničních operacích a misích.

[20] Slovník cizích slov, Encyklopedický dům, spol. s r.o., 1996, str. 53.

centrum: střed, středisko, ústředí.

[21] Obdobnou logikou tvorby názvosloví by bylo možné *pluky* členit na *regimenty*, *prapory* na *bataliony* či *roty* na *kompanie*.

[22] Doktrína Armády České republiky (2004).

[23] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, v platném znění - § 13. Viz poznámka [16].

[24] Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů, ŘeVD VeSPodV, Vyškov 2005, str. 265.

Úkolové uskupení – Dočasné uskupení jednotek pod velením stanoveného (určeného) velitele, které nemá stálou organizaci a je vytvořené za účelem provedení určité operace nebo splnění určitého úkolu. Nestálá organizace jednotek pod jedním velitelem, která je vytvořena za účelem pokračujícího specifického úkolu.

Síly a prostředky AČR mohou být použity k vytvoření a v závislosti na rozsahu a intenzitě konfliktu nebo operace k použití rotního, praporečního, brigádního nebo divizního úkolového uskupení.

- [25] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, v platném znění.
§ 2 Vymezení některých pojmů, § 10 Mezinárodní spolupráce, § 13. Viz poznámka [16].
- [26] Doktrína Armády České republiky - čl. 10, 11, 12, 13.
- [27] Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, v platném znění.
§ 2 - Vymezení pojmů
8. Plánováním obrany státu se rozumí soubor plánovaných opatření, vzájemně se ovlivňujících, k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením a ke splnění všech požadavků na zajišťování obrany státu, zabezpečení mezinárodních smluvních závazků o společné obraně, včetně podílu ozbrojených sil na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru, účasti na mírových operacích a podílu při záchranných pracích a při plnění humanitárních úkolů. Plán obrany státu tvoří obranné plánování, operační plánování, mobilizační plánování, plánování připravenosti obranného systému státu a plánování příprav k záchranným pracím a k plnění humanitárních úkolů.
- [28] Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, v platném znění.
§ 6 - Ministerstva, jiné ústřední správní úřady a Česká národní banka
- (1) Ministerstvo obrany (dále jen „ministerstvo“) k zajišťování obrany státu:
- b) odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí podkladové materiály; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět,
- [29] Ústava je v tomto bodu sice poněkud nejasná, ale za přijatý považuje bezpochyby schválený zákon, který dosud nebyl vyhlášen a není tak dosud součástí českého právního řádu (čl. 52 Ústavy ČR).
- [30] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění.
Čl. 52 - 1) K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.
- [31] Zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), v platném znění.
§ 254
Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2009, s výjimkou ustanovení § 5 odst. 3, § 6 odst. 2, § 9 odst. 3 písm. d) a e) a odst. 4, § 11 až 13, § 32 až 34, § 135, § 136 odst. 2, § 235, § 236 odst. 1 a 2, § 237 odst. 1, 3 a 4, § 242, § 243 odst. 1 až 3, § 252 a přílohy č. 1, která nabývají účinnosti dnem vyhlášení.
- [32] Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, v platném znění.
§ 1.
V České republice působí tyto ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády:
12. Ministerstvo obrany.
- [33] Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, v platném znění.
§ 2
(1) V České republice působí tyto další ústřední orgány státní správy:
3. Český báňský úřad,
10. Úřad vlády České republiky,
11. Český telekomunikační úřad.
- [34] Miloslav PETRUSEK. *Společnosti pozdní doby*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, str. 12-18.

Doporučená literatura:

- KNAPP V. *Teorie práva*. C. H. Beck, 1995.
- PETRUSEK. M. *Společnosti pozdní doby*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006.
- SLÁDEČEK M., ŠTĚPNIČKA K. *Vojenská strategie*. Praha: MO-Impuls, 1993.
- STEHLÍK E. *Srdce armády – Generální štáb 1919-2004*. Praha: MO-AVIS, 2004.
- VODÁČEK L., VODÁČKOVÁ O. *Management na prahu 90. let*. Praha: Institut řízení, 1991.
- VODÁČEK L., VODÁČKOVÁ O. *Management 80. a 90. let*. Praha: Management Press, 1994.
- ZEMAN P. a kol. *Česká bezpečnostní terminologie*. VA Brno, 2003.
- Doktrína Armády České republiky*. Praha, 2004.
- Sbírka zákonů České republiky (program ASPI)*.
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 2003, 3. opravené vydání.
- Slovník cizích slov*. Praha: Encyklopedický dům, spol. s r.o., 1996. 2. doplněné vydání.
- Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů*. Autorský kolektiv. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD VeSPodV, 2005.